Uyuşmazlıklar, insan ilişkilerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yargı sistemlerine intikal eden uyuşmazlık sayısının artmasıyla birlikte, klasik uyuşmazlık yöntemlerinin yetersiz kalması sosyal barışın sağlanabilmesi olgusunu da olumsuz yönde etkilemektedir. Devletlerin iç hukuk sistemlerinde medeni yargıya alternatif olarak, tıkanan yargının iyileştirilmesi amacıyla ortaya çıkan alternatif uyuşmazlık çözüm yolları, küreselleşme ile yoğunlaşan milletlerarası ticarette de ön plana çıkmıştır. Bu anlamda kısa zamanda hızlı, ekonomik, etkin çözümlerin sağlanabilmesi amacı, uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin yenilikçi arayışlar bağlamında giderek daha fazla önem kazanmakta ve yaygınlaşmaktadır.

Yukarıda izah edilen anlamda geliştirilen ve eser kapsamında ele alınan alternatif uyuşmazlık çözüm yolları müessesesi kapsamındaki pek çok terim hususunda birlik sağlanamamış ve kavramlar netlikle ortaya konulamamış olmasına rağmen, yazar doktrinde tartışılan şu üç soruya cevap aramaktadır: En çok kabul gören alternatif uyuşmazlık çözüm yolları nelerdir? Tahkim, alternatif uyuşmazlık çözüm yolları içerisinde değerlendirilebilir mi? Uzlaştırma ve arabuluculuk terimleri aynı müesseseyi mi ifade etmektedir? Yazar bu soruların cevaplarının yanı sıra, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının hukukî temellerinin ortaya konulması amacıyla uluslararası hukuk ve Avrupa Birliği'ndeki gelişmeler ile müessesenin hukukumuzdaki yeri hususunda açıklamalara yer vermiş ve bu çerçevede "Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı" üzerinde de durmuştur.

Eserde alternatif uyuşmazlık çözüm yolları, devlet yargısı ve tahkim müesseselerinin farklı ve benzer yönlerinin de ortaya koyulmasının ardından alternatif uyuşmazlık çözüm yolları müessesi milletlerarası ticaret bakımından detaylarıyla ele alınmıştır. Bu çerçevede, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL), Milletlerarası Ticaret Odası (MTO-ICC) ve Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID) tarafından hazırlanmış olan ilgili kurallar incelenmiştir. Bahse konu Kuralların seçilmesi bilhassa değinilen kuruluşlar nezdinde tahkim müessesenin yanı sıra alternatif uyuşmazlık çözüm yolları müessesesiyle ilgili olarak, ticarete yön veren düzenlemelerin gerçekleştirilmiş olması noktasında belirmektedir. Günümüzde tahkim, gelişen ticari ilişkilerin gereksinimlerini yanıtlamakta yetersiz kalırken, eserde, daha barışçıl olan alternatif uyuşmazlık çözüm yolları müessesesi milletlerarası ticarette tahkime alternatif olması itibariyle ele alınmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak; uygulamaya yönelik olmak üzere UNCITRAL Uzlaştırma Kuralları'na ve bu

konularda düzenleme yapacak ülkelere yol göstermek üzere Uzlaştırmaya Dair Model Kanunu'na yer verilmiştir. İkinci olarak; Milletlerarası Ticaret Odası tarafından öngörülen "İhtilafların Dostane Halleri" seçenekleri izah edilmiştir. Son olarak, yatırım uyuşmazlıkları hususunda tahkim müessesesine alternatif olarak geliştirilen Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümlenmesi Hakkında Konvansiyon bağlamında alternatif uyuşmazlık çözüm yolları ele alınmıştır.

Künye:

POLAT, Malike: "Milletlerarası Usul Hukukunda Arabuluculuk", Ankara 2010, Yetkin Yayınları, 169.

//